

Marga Ximenez

centre d'art
maristany:

HETERÒNIMS - d'una Intersecació de Processos
1998 / 2017

Marga Ximenez, una genealogia expandida

Per Laia Manonelles Moner

Marga Ximenez (Barcelona, 1950) i els set heterònims que l'acompanyen en aquesta exposició proposen diversos àmbits de pensament que reflexionen sobre l'ètica de la cura, els afectes i la gestió d'un malestar tan personal com sistèmic. Marga Ximenez amalgama la seva experiència vital amb l'artística i engendra altres identitats per revisitar la seva obra, obrir noves línies de treball i, sobre tot, per la voluntat d'apropar-se des d'una altra perspectiva a la seva quotidianitat. La creació parteix de la necessitat d'aproximar-se a la seva genealogia, d'endinsar-se en l'arquitectura domèstica i en els teixits connectius entre allò públic i allò privat.

La determinació d'interseccar processos es fa palesa en la juxtaposició de diferents realitats que l'artista transita entre el MX Espai1010 (que co-dirigeix conjuntament amb l'artista Nora Ancarola des de l'any 1999) i la seva llar immersa en un procés de canvi. L'obra que inicia el primer àmbit, *_d'aquest fil que encara ens connecta* (2017), es construeix a partir d'una tira de paper perforat, amb llançadores, plomades, llibretes, dibuixos i fotografies que recullen la intimitat dels dos espais ubicats al nº7 del carrer Llibreteria; el principal (on s'han dut a terme les exposicions i activitats organitzades al MX Espai fins l'any 2016) i el seu domicili a la tercera planta del mateix edifici. Marga Ximenez, conjuntament amb Almira Olmayan, connecta els dos mons i l'artista explica que els heterònims apareixen en un moment en que té cura simultàniament de la mare i del MX Espai. Les noves identitats li permeten començar a treballar d'altres maneres, deixant els llargs processos de les tècniques artesanals –que havia desenvolupat prèviament en les seves instal·lacions tèxtils– per començar a crear amb una rapidesa d'execució directament associada amb les necessitats del moment. Marga Ximenez dialoga amb els seus heterònims sobre el procés d'enveliment de la seva mare i la convivència a la llar, una domus en la que cohabitent l'evasió i el desassossec, unes qüestions esbossades prèviament a la sèrie *Trilogia de la Privadesa* (2004-2010) realitzada amb Nora Ancarola.

L'artista exposa com la creació esdevé un mecanisme per cuidar-se mentre està ocupant-se dels altres. En aquest marc enfoca la potencialitat de l'art com una eina per donar forma al malestar, per compartir-lo, per traspassar el llindar de l'esfera íntima perquè esdevingui polític. Les propostes de Marga Ximenez es relacionen directament amb l'ètica de la cura (care ethics) de Carol Gilligan. Aquesta psicòloga, en la seva obra *In a different voice* (1982), examina la responsabilitat i l'empatia que es generen en situacions de dependència on és necessari ocupar-se dels vulnerables, dels malalts, els infants o els ancians. L'ètica de la cura connecta amb la gestió de les relacions humanes, repensant els vincles, els afectes i les emocions tot fugint de paradigmes abstractes (vinculables a la justícia) per centrar-se en les situacions quotidianes. Cal relacionar tals idees i el paper de la dona amb l'ètica de la cura i el moviment feminist, recordant la màxima que allò personal és polític i la rellevància dels grups de consciència polítics que sorgiren a finals de la dècada dels seixanta. La “veu diferent” que subratlla Gilligan emfatitza la potencialitat dels sentiments i els afectes, menystinguts en un context patriarcal, racionalista i neoliberal. Amb tot, és important tenir present que hi ha un clar propòsit de transcendir “determinismes essencialistes” per apel·lar a la responsabilitat personal; a un *homo empathicus* enllloc d'un *homo lupus*. En la mateixa direcció l'artista, conjuntament amb els heterònims Gena Lestemar, Sergio Galán i Pía Remedios, proposa la seva obra *de Llibres i Llars* (2017) Marga Ximenez en la que reflexiona sobre les residències per a les persones de la “tercera edat” i la gestió de la cura dels ancians en la societat neoliberal actual. Els quatre artistes agafen com a referència literària l'obra *Revuelta y resignación* (1968) de Jean Améry, que forma part de la instal·lació articulada a partir d'una biblioteca –construïda reciclat els armaris d'una cuina– que conté llibres confeccionats amb roba negra de l'entorn familiar.

Marga Ximenez revisa el seu arxiu personal i, conjuntament amb els heterònims que participen a la mostra, hi juga, el de-construeix i el refà. L'artista crea una sèrie de personatges per analitzar –des de certa distància– els eixos vertebradors del seu treball. Les interseccions i encreuaments entre una dimensió domèstica i artística, privada i pública, es plantegen des de múltiples perspectives. Marga Ximenez ha generat ens els darrers vint anys una polifonia de veus, de personalitats, d'alteritats. En l'exposició *HETERÒNIMS - d'una Intersecació de Processos 1998/2017* hi participen Almira Olmayan, el Col·lectiu Puntes (format per cinc artistes emergents), Pía Remedios, Edith Andreu, Gena Lestemar, Sergio Galán i Feliu Esteve, de diferents generacions, procedències i formacions. Tots tenen unes marcades identitats i –alguns d'ells– llargues i reconegudes trajectòries artístiques. Nora Ancarola, en el seu text “*Plural com l'univers*” (2008), remarca que en cada un dels 19 heterònims que ha creat Marga Ximenez sempre hi afloren trets de la seva pròpia biografia i revela que la creadora saragossana Pía Remedios és qui representa el veritable *alter ego* de l'artista:

“En ella incorpora la seva pròpia història, els seus noms ocults en la partida de naixement, que a la vegada són els de les seves respectives àvies. Parla d'ella com de si mateixa, tot atravessant el passat de les generacions que l'antecedeixen i el futur del que potser podria haver estat la figura de la seva mare, amagada també en l'heterònim Gena Lestemar”.

Marga Ximenez crea una multiplicitat d'heterònims que tenen vida pròpia encara que mantenen un simbòlic cordó umbilical amb la figura materna. L'artista esdevé una fèrtil matriuska que realitza un profund procés introspectiu que culmina amb la concepció d'una singular nissaga. Justament, Laura Mercader recalca que parir, “parire” en italià, té una doble accepció: “Implicava tant l'acció del part, de partir-se, separar-se,

dividir-se, com l'acte de produir, generar o proporcionar” i recorda que parir significa etimològicament “fer espai”, enfatitzant la rellevància de “fer lloc” i preparar un espai per a les criatures en relació a l'experiència de donar a llum.

L'espai autobiogràfic expandit es vincula també amb les obres de Fernando Pessoa i la seva setantena d'heterònims. L'artista cita i inclou, en varies de les seves instal·lacions, fragments dels textos *Llibre del desfici* (1982) i *El retorn dels déus* (1986) que aprofundeixen en la creació de biografies plurals, infinites, a partir de la literatura i la poesia. En l'exposició també apareixen altres referències literàries de l'escriptor i poeta Joan Sales i del filòsof Jean Améry. Alhora, Marga Ximenez integra i complementa les seves obres amb articles de premsa que recullen notícies sobre les conseqüències de les guerres, la violència i altres injustícies.

Marga Ximenez i els seus heterònims coincideixen en la voluntat de poetitzar la quotidianitat, d'enllaçar allò personal amb allò polític. Les múltiples identitats faciliten que l'artista pugui reflexionar sobre l'ètica de la cura, sobre la problemàtica de les fronteres, dels refugiats i l'abús que pateixen molts infants. La realitat de qui emigra la recull des de diversos angles en la seva peça *de Família i Famílies* (2017) - *La família*, Pía Remedios (2001), en la que presenta una instal·lació amb matalassos i una fusta pintada amb pa d'or que evoquen les dificultats de les àvies de l'artista en el context de la Guerra Civil al camp aragonès. L'obra també denúncia la precarietat en la que viuen els desplaçats, vinculant-ho amb la novel·la *Incerta glòria* (1956) de Joan Sales. *_de Família i Families* (2017) - *La família*, Pía Remedios (2001) es relaciona amb *_d'Aigua i de Cal* (2017) - *Cementiri blanc*, Marga Ximenez (2001) en la que Marga Ximenez i Edith Andreu presenten una instal·lació amb garrafes d'aigua tallades, que contenen mitjons d'infants i cal, assenyalant directament el drama que acompanya els conflictes bèl·lics. L'heterònim Edith Andreu enfatitza la tragèdia que conté *Cementiri Blanc* introduint dues zebres de cartó –que originàriament custodiaven el lloc de trànsit entre el principal i el tercer del carrer Llibreteria nº7– que evoquen el que se'ls hi ha usurpat a les malaurades criatures. En una altra de les seves peces, *_de Visions de Futur* (2017) - *Una llar social (fragment)*, Marga Ximenez (2002), l'artista continua enfocant la barbàrie de les guerres presentant un conjunt de bosses de soldats (fetes amb un teixit utilitzat a l'exèrcit per protegir-se d'atacs químics) ubicades a la intempèrie, podent-se llegir estampada a cada bossa la sentència “Visions de futur”.

L'artista dóna visibilitat i retorna a la societat allò que aquesta difumina, pronunciant allò que es silencia, que s'omet, que s'obvia. En relació a tals idees Carles Hac Mor, en l'article “*Marga Ximenez. Un cop de puny molt ben donat*” (2000), reflexiona sobre la instal·lació La vuitena arma (2000) que fa referència a les violacions i els acarnissaments que van patir les dones a la guerra del Timor l'any 1999.

“Com propugnava Joan Miró, Marga Ximenez ha etzibat amb la seva obra un bon cop de puny a l'espectador. Perquè aquestes nou escultures són, amb escreix, art diuem-ne veritable (el que es diferencia dels succedanis). I aquesta mena d'art tan excepcional no té pas mai una sola lectura, sinó que aboca tothora a un ventall d'interpretacions, moltes de les quals ben poc tenen a veure amb la raó estricta, són molt més riques que qualsevol pensament amarat o no de lògica i de coherència políticament correctes o incorrectes”.

Marga Ximenez enfoca la vulnerabilitat, mostrant les ferides i els abusos de poder. La de-construcció de les estructures hegemòniques travessa instal·lacions com *_de*

Festes i des-Fetes (2017) - *Tríptic*, Marga Ximenez (1984) en la que l'heterònim Feliu Esteve intervé l'obra de Marga Ximenez –enrotllant el tapís d'alt lliç– per destacar la connotació de poder i riquesa, que tradicionalment ha acompanyat la història dels tapisssos, i denunciar l'explotació laboral de nens i nenes, complementant la peça amb articles que ens remeten a l'abús infantil. Feliu Esteve continua assenyalant tals realitats en una sèrie de minúsculs llibres que contenen dues cares que es contraposen: en una es mostren imatges de tapisssos en interiors luxosos i sales de ball del segle XVIII, dissenyats pel gaudi de l'alta societat, i en l'altra exposa fotografies extretes de la premsa on apareixen els nens soldats, les tortures que patiren els presoners a la guerra d'Iraq i la condemna a Amina Lawal Kurami a morir lapidada per adulteri que, finalment, la pressió de la comunitat internacional va aturar. Els heterònims subverteixen i desfan les narratives dominants, creen contra relats, i també revisen les tècniques artístiques que ha desenvolupat Marga Ximenez, recicllant lo reciclat. Fins i tot alguns d'ells, com Edith Andreu o el col·lectiu Puntés, desmunten, fragmenten i deconstrueixen les obres de Marga Ximenez per refer-les i tornar-les a crear.

L'exposició *HETERÒNIMS - d'una Intersecació de Processos 1998 / 2017* presenta instal·lacions de Marga Ximenez que són interveningudes pels seus heterònims, creant ponts entre els diferents registres de l'artista. Marga Ximenez transcendeix el relat autobiogràfic per enfocar el malestar social, denunciant la injustícia, la violència i la precarietat que pateixen moltes persones en la societat actual. L'artista i els heterònims, que transformen, intervenen i participen en la seva producció, s'aproximen a la creació entenent-la des del compromís. La seva obra roman oberta, està en procés de construcció continua, la pràctica artística es fon amb la vida doncs parteix de la necessitat, enfocant altres maneres de relacionar-nos des del món dels afectes i de l'empatia.

-
1. Carol Gilligan, “La resistència a la injustícia: una ètica feminista del cuidado”, Cuadernos de la Fundació Víctor Grífols i Lucas 30, 2013, p.65. disponible: <http://www.secpal.com/%5CDocumentos%5CBlog%5Ccuederno30.pdf>
 2. Nora Ancarola, “Plural com l'univers” (2008), text realitzat en motiu de l'exposició *Heterònims* al MXEspai.
 3. Laura Mercader Amigó, “La genealogia femenina de la casa natal”, DUODA, Estudis de la Diferència Sexual, 53 (2017), pp. 5-6. En premsa.
 4. Carles Hac Mor, “Marga Ximenez. Un cop de puny molt ben donat”, Papers d'Art (2000).

HETERÒNIMS - d'una Intersecció de Processos

1998 / 2017

Textos introductoris: Nora Ancarola

De la mateixa manera que Ángel Crespo reconstrueix laboriosament a El retorn dels Déus de Fernando Pessoa, l'obra assagística i reflexiva de l'escriptor portuguès, Marga Ximenez -Barcelona, 1950- realitza un treball arqueològic i poètic de la seva pròpia i extensa obra artística, ajudada per alguns dels seus molts heterònims.

Múltiples i diverses han de ser les raons que van motivar a Marga Ximenez a crear dinou heterònims diferents. Trànsits paral·lels que li han permès un joc que la presó de la identitat no permet.

Dins dels seus heterònims sempre participa algun tret de la seva pròpia biografia, per la qual cosa Edith Andreu és la fusió de dues persones molt importants de la seva vida, Marcos & Marcos al·ludeix a una part de la història de la seva família, Sergio Galan, espectador privilegiat de les biblioteques de la seva mare o Ignasi Castelló que reflecteix el sentir català descobert a través dels signes d'una profunda amistat.

D'altres, en canvi, com Yukimaro, artista japonesa amb estudis de medicina i art, o Almira Olmayán, jove artista d'Istanbul, són personalitats allunyades culturalment i generacionalment de l'autora. A través de Yukimaro,

Marga investiga el món de la trama i el teixit amb materials de rebuig, d'una manera formalista, al millor estil de l'art tèxtil japonès. Inclou en les seves obres la seva imatge -transvestida-, la qual ni els seus propis amics reconeixen.

Almira Olmayán, dona i artista d'un país poc propici al desenvolupament creatiu femení, és fortemet crítica amb el seu entorn i profundament reivindicativa.

Però és possiblement Pia Remei, artista de Saragossa, que representa el veritable «alter ego» de Marga. En ella incorpora la seva pròpia història, els noms ocults a la partida de naixement, que alhora són els de les seves respectives àvies. Parla d'ella com de si mateixa, travessant el passat de les generacions que la precedeixen i el futur del que potser podria haver estat la figura de la seva mare, amagada també en l'heterònim Gena Lestemar, on traspassa els límits dels seus propis heterònims i on el viatge és sempre la seva metàfora (*del texto de la exposición "Heterónimos" en MXEspai 1010 de Barcelona. 2008*).

Un drama em gent com diria el poeta lisboeta.

Biografies

Almira Olmayan

Turquia, Estambul, 1950

Viu i treballa entre Estambul i Barcelona. Ha exposat en moltes galeries tant europees com orientals. Almira Olmayán ens diu que el seu CV són les seves obres. El seu treball es conforma dins d'un posicionament altament feminista i compromès amb els problemes polítics i socials del seu país. La seva obra és multi disciplinar i ara els seus materials són els cables d'acer i ferro, les crins de cavall, la llana d'acer, vidres i miralls, i els reciclats del seu entorn més pròxim i personal.

Col·lectiu Puntes

Cinc artistes joves, una dona i quatre homes, que treballen en col·lectivitat. La premissa són les puntes, en un clar exercici per treballar amb materials propis del gènere femení. Es crea el 1998. Puntes que fereixen i puntes que fan riure. Des de les puntes de les avies a les puntes del sabater, podem fer un recorregut còmic i tràgic per una societat que encara no ha trobat la punta de llança per aturar les guerres, la fam, la pobresa, la corrupció, el dolor, el mal. Humor i punta al lapis per avançar.

Pía Remedios

Aragó, Zaragoza, 1955.

Escultora i dibuixant. 1969-77, estudios de arte entre Zaragoza, Londres, Murcia y Barcelona. Ha mostrado su obra en Horiuela, Murcia. MX Espai, Barcelona. New Art, Barcelona, galeria Esposta, Verona, Italia y Montreal. Próximos proyectos para el Museo de Goya en Fuendetodos y Museo Manuela Sancho de Plenas, Zaragoza.

Gena Lestemar

Barcelona 1950

Estudis de patronatge i filologia catalana. Formació plàstica autodidacta.

Edith Andreu

Barcelona, Catalunya, 1978

Estudis de medicina i belles arts.

Treballa amb restes de joguines, aporten a través de l'humor i la ingenuïtat d'aquests elements, una mirada crua i crítica de la nostre societat. Exposicions individuals a la galeria Cora de Portugal, galeria Prix d'Amsterdam, MX Espai de Barcelona. Exposicions col·lectives al Centre Cívic Besós, Art Jove a la Seu, Restaurant Mirador de Mallorca.

Sergio Galán

Madrid, 1962

Pintor y escultor. Autodidacta. Resumen de exposiciones: 1981-90 Centro Cultural de la Villa, Madrid. Aubusson, Francia.

Bienal de escultura, Diputación de Cáceres. Galería Images, Holanda. Perpinyà, Palacio de Congresos.

“Trabajo de campo”, Marsella. Pazo de Xelmirez, Compostela. “Sección Abierta”, Pamplona. Angers, Francia, 1994 Foundation Nationale des Arts Graphiques, París. 1996-01 Ciudad Real. Museo de Gijón. MX Espai 1010, Barcelona. Roda, Bogotá. Lodz, Polonia. Kleber, París. Banco Exterior de España, Madrid.

Feliu Esteve

Mallorca, 1952.

Estudis de periodisme i gravat. Les seves obres parteixen de l'apropiacióisme que en fa de les imatges i notícies que apareixen a la premsa. Les seves darreres obres parlen dels conflictes bèl·lics, la corrupció econòmica i l'explotació infantil.

Convençut que la societat sofreix una incapacitat de reacció davant les notícies de la premsa, intenta amb les seves obres donar una altra visibilitat a aques temes. Les seves obres s'han exposat en diferents galeries de les Illes Balears, Sicília, Portugal i Catalunya.

1_de Privat i Pùblic

«No sé qui sóc, quina ànima tinc.

Sento creences que no tinc. Em captiven ànsies que rebutjo. La meva perpètua atenció sobre mi perpètuament em denúncia traïcions de l'ànima a un caràcter que potser no tinc, ni ella creu que tingui.

Em sento múltiple. Sóc com una cambra amb innumerables miralls fantàstics que disloquen falsos reflexos, una única anterior realitat que no està en cap i està en tots.

Com el panteista se sent arbre, i fins i tot la seva flor, jo em sento diversos éssers. Em sento viure vides alienes»

(El retorn dels déus de F. Pessoa)

El conflicte entre la vida real i l'experiència artística es produceix de manera especial a les artistes, en els moments on la responsabilitat emocional esdevé pulsió vital. Però si aquesta pulsió és capaç de transformar-se i obrir noves vies en la creació, la seva riquesa pot multiplicar-se.

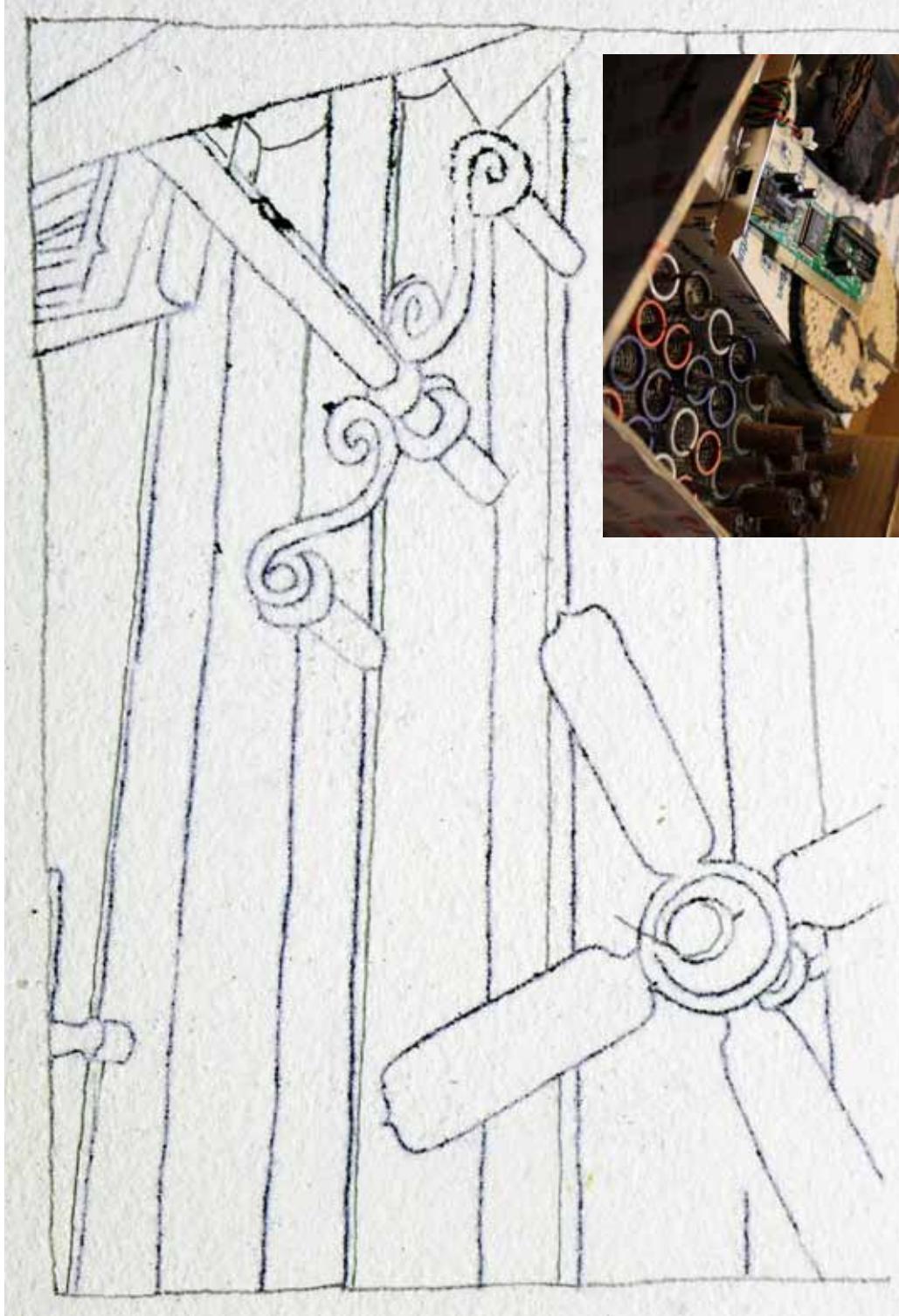
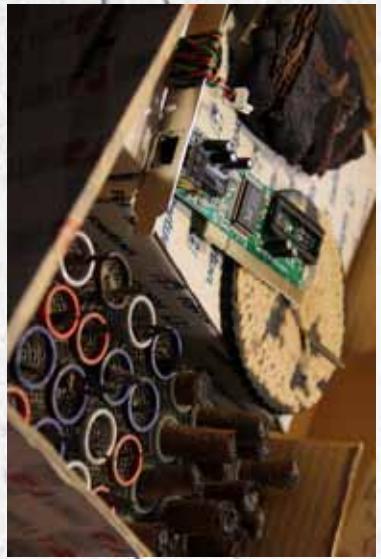
Des de 1998 Marga Ximenez obre camins de coneixement i sanació entre la seva vida i la seva obra a través dels seus heterònims, els que aniran configurant un codi textual que

aconseguirà filar les accions privades amb les públiques.

Multiplicar el jo des de la creació d'heterònims és portar a la dimensió pública l'experiència del que és íntim, l'exploració del desconegut en absoluta llibertat. Però desdoblar-se en la multiplicitat de personatges també possibilita gestionar conflictes, establint relacions i interlocucions amb altres veus diferents de la pròpia, és acceptar l'altre sense el llast ni el condicionament del propi passat.

En *_d'aquest fil que encara ens connecta* (2017), l'artista dialoga amb una de les seves heterònims: Almira Olmayán, a la qual demana que sigui ella qui sacsegi amb força el collapse emocional que provoca una vida en paral·lel, com si d' una partitura musical es tractés.

En *_de Navegació i Catalogació* el Col·lectiu Puntes, s'apropia de Vela de deesses, una obra de l'any 1995 i navega sense complexos per un mar d'onades de reciclatge, descodificant i pervertint el seu sentit inicial, i on elements personals i antics seran també recuperats, envasats al buit i catalogats conjuntament, en un joc entre el caos i l'entropia.

_d'aquest fil que encara ens connecta. 2017. Marga Ximenez i Almira Olmayan

*_de Navegació
i Catalogació*
2017

Collectiu Puntes

Vela de deesses

1995

Marga Ximenez

2_de Fronteres

«Emigrar -escriu John Berger- sempre serà desmantellar el centre del món i, conseqüentment, traslladar-se a un altre perdut, desorientat, format de fragments».

La ciutat moderna, paradigma de la divisió forçada de l'origen, és el lloc on conflueixen els anhels a la recerca de la unitat perduda.

Barcelona, és també terra d'immigrants, on refugiats i desplaçats, gitans i espanyols vinguts de terres no tan llunyanes, transeünts que recorren la ciutat en família o amb el record de famílies desmembrades o accompanyades de les absències, ara sí, emocionalment llunyanes.

La ciutat pot ser la natura formulada per l'art, la qual és capaç de transformar-se en escenari del que s'ha viscut, com si sempre haguéssim estat allà.

És aquest escenari del viscut, al que ens apropa Marga Ximenez en aquestes obres. *_de Família i Famílies* (2017), recreació de *La Família* de Pia Remei (2001), el seu heterònim més proper, artista saragossana, el seu “alter ego” aragonesa i gitana. Aquí la interrelació es produeix al revés, Marga intervé l'obra del seu personatge, des d'on se sent interrogada i amb la qual empatitza no sense dolor. El diàleg que es produeix li permet reconèixer a si mateixa en la història, en la seva pròpia història, la de l'altre, la dels altres.

Al seu costat *_d'Aigua i de Calç* (2017), reforça la idea del drama, en aquest cas dels conflictes bèl·lics i la manca de les condicions mínimes per a la supervivència. L'obra original, Cementiri Blanc, del 2001 és la terrible visió de l'aigua transformada en calç viva i que lluny de saciar la set, mata. Edith Andreu, és l'heterònim escollit per intervenir-hi. Una mà ingènua.

_de Família i Famílies (2017) Marga Ximenez
La família (2001) Pia Remedios

MUSEUM OF THE
PROVINCE OF
DAY LODGE
POLICE

d'Aigua i de Cal (2017) Edith Andreu
Cementiri blanc (2001) Marga Ximenez

3_de Biblioteques i d'Arxius

«L'ésser humà que envelleix, les realitzacions del qual ja han estat comptabilitzades i sospesades, està condemnat».

«El món del tenir, tolera cada vegada menys, marginats capaços de projectar-se a si mateixos dia a dia».

I en relació «a una societat que no vol ser incomodada per l'espectacle de la decadència ... així de vergonyant és també la decadència: el món, entès com a conjunt social, no ens perdonarà que el procés de materialització que succeeix en nosaltres tingui lloc davant els seus ulls i ens dedica només bona assistència mèdica i acudits, ambdós una forma del desig de la societat de mantenir-nos allunyats. (Revolta i resignació de Jean Améry)

Quan el Borges del Llibre de sorra, abandona el seu llibre a la biblioteca més propera, ho fa abandonant el que més vol: el coneixement infinit. Sap que passarà desapercebut ...

Són les biblioteques l'aparcament de la memòria, l'arxiu de les reflexions més profundes? Són l'allotjament definitiu de la saviesa?

Com els llibres, la gent gran són allotjats en residències impossibles sense deixar-los marge per a les seves vivències, a situar-se i gestionar l'inevitiable en diàleg amb altres generacions. La improductivitat els fa inútils, gairebé transparents, no hi ha lloc per a les emocions. Només queda l'alienació i l'espera. Marga Ximenez en *_de Llibres i Llars*, recrea una biblioteca, on homes, dones, memòria i coneixement, conviuen oberts al món per compartir-lo. Gena Lestemar, Sergio Galan i Pia Remei col·laboren reflexionant i donant vida a múltiples propostes vitals.

Tríptic, tapís realitzat per l'artista el 1984, es transforma en *_de Festes i des-Fetes* (2017) un arxiu conceptual que realitza un recorregut històric, on riquesa i poder són el seu significat paradigmàtic. Feliú Esteve, a la seva intervenció, ens recorda que encara avui, els nens són explotats per empreses de teixits «gràcies» a les seves hàbils i petites mans.

La productivitat portada als extrems de la ignomínia.

_de Llibres i Llars

2017

Marga Ximenez
Gena Lestemar
Sergio Galán
Pía Remedios

Tríptic
1984

Marga Ximenez

_de Festes i des-Festes
2017
Feliu Esteve

4_d'Arquitectures

«Aquesta és una societat molt impositiva on la gent segueix pensant en tribus, en nosaltres o en ells, i jo vull dir que no pertanyo a ningú. No hi ha res pitjor que una única veritat absoluta. La història canvia depèn qui l'explica, cal mirar des de diferents angles» diu Elif Shafak.

L'alteritat és la condició poètica de les persones dels nostres dies, el paradigma de l'ésser a la ciutat, a la comunitat.

Marga Ximenez ens col·loca en una situació d'incomoditat entre la multiplicitat del jo únic i la complexitat del desdoblement com a fragments de pensament imprescindibles per reconstruir la història.

Produccions sorgides del reciclatge, de restes aparcades, de treballs inacabats i mai exposats, de la de-construcció d'obres anteriors i la

creació de noves que conformin una arquitectura no lineal que ens inclou si o si, independentment del nostre origen o del nostre estat actual .

L'última obra d'aquest recorregut, intervinguda també per Almira Olmayán, *_de Visions de Futur* (2017), és part d'un fragment d'*Una llar social* de l'any 2002.

Què guarden aquestes bosses de soldats destinades originalment a guardar les màscares anti-atacs químics?

Perquè tenen una llegenda que diu visions de futur?

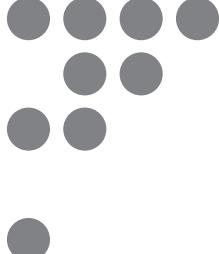
Qui ha col·locat aquesta plomada assenyalant-les, com si la nostra última mirada hagués de detenir-se en aquest futur incert?

_de Visions de futur
2017
Marga Ximenez

Una llar social
2002
Marga Ximenez

“Jo és un altre”. Els heterònims de Marga Ximenez

Pilar Parcerisas

No és freqüent en art trobar personalitats que vulguin sortir a la llum pública sota l'aixopluc d'una altra identitat. Com en altres àmbits, l'artista cultiva la marca, la imatge que atorga al públic un reconeixement del seu treball. Portar a la dimensió pública l'experiència de l'heterònim significa abraçar el repte d'una llibertat total i l'exploració del que és desconegut dins d'un mateix.

Al segle XIX, el poeta Artur Rimbaud furgà en les profunditats de l'*ego* i escriví, a la manera d'una confessió, al seu amic Paul Demeny *“j'est un autre”* (“Jo és un altre”). Aquest pioner de l'avantguarda qüestionava per primer cop la solidesa del jo, la idea d'una identitat substantiva i obria les portes a la consciència dels altres que viuen en un mateix i a nominar-los.

Fernando Pessoa – no podem oblidar que pessoa vol dir persona en portuguès – es va desdoblar en múltiples personatges que habitaven en el seu interior, un cùmul d'identitats que acabà creant una setantena de personatges de ficció literària, amb els quals mantenia els seus conflictes i decisions. Creà heterònims amb els quals establí correspondència, acceptà les diverses facetes de l'ésser humà i assumí la seva diversificació personal.

Marga Ximenez confessa els seus heterònims. Durant 10 anys el seu treball ha aparegut públicament sota altres rúbriques més que pel seu propi nom. Va anar creant 19 identitats diferents que li permeten experimentar creativament sense ser deudora del seu passat artístic. Una convivència pacífica entre el seu “jo” i els seus “altres” que durant aquest temps ha donat els seus fruits en diverses exposicions i certàmens públics. Uns heterònims que han desafiat a crítics, informadors i historiadors, que han vist en aquestes signatures i biografies inventades noves aportacions al panorama de l'art, sempre a punt de rebre noves fornades d'artistes, que tan aviat apareixen com desapareixen d'una escena en què les dificultats s'emmiranlen en una pista de gel sobre la qual l'equilibri no està assegurat.

La identitat és una presó. I, certament, cada artista queda empresonat en una manera de fer a la qual no es pot sostraure, en una etiqueta que el crític de torn o el públic li

atorguen i, finalment, pot quedar atrapat en la pròpia demanda. Fugir d'un mateix fingint ser un altre és un paper que no tots els artistes estan disposats a jugar.

En el cas de Marga Ximenez, els heterònoms són quelcom més que una fugida: l'instrument d'indagació en la pròpia personalitat i, al mateix temps, un repte per superar el passat d'una artista reconeguda en l'àmbit de l'art tèxtil i obrir les portes a un art experimental sense rastre d'identitat.

De tots els 19 heterònims emprats, n'hi ha tres que han fet fortuna: el de la japonesa Yukimaro, la turca Almira Olmayán i l'aragonesa Pia Remedios*. No podia ser d'altra manera en una època de transvassaments culturals com la nostra. Yukimaro neix amb una exposició d'artistes del Japó a MX espai l'any 1999 i destil·la una personalitat sensible d'acord amb la literatura fantàstica oriental, especialment els contes populars japonesos i la tradició del teatre nō. Omayan pertany a una altra gran cultura, l'àrab, però en la qual la dona ha de recórrer encara un llarg camí per assolir quotes mitjanes de llibertat. Si aquestes dues figures juguen el paper de l'exotisme i l'allunyament cultural en l'obra de Marga Ximenez, en el cas de Pia Remedios és tot al contrari. Amb aquest heterònim fa un collage dels noms de les àvies maternes i és el que recull de més a prop la personalitat artística de Marga Ximenez: el mestissatge del camp aragonès amb la cultura gitana murciana. Tot el que ha signat com a Pia Remedios s'encara a aquest passat tractant els orígens (el llit, el coixí, el matalàs), al qual s'ajunten dos heterònims més: el de Sergio Galán i Gena Lestemar, aquest darrer el camuflatge del nom de la mare.

Estrafer la seva personalitat sota altres noms li ha permès desenvolupar una obra de compromís social i polític, utilitzar l'objecte en clau d'humor, riure's amb respecte de les pràctiques domèstiques basades en les manualitats mitjançant el Col·lectiu Puntes. Un univers que es manifesta a través de l'objecte des d'una diversitat poètica no exempta d'agressivitat continguda, com en l'ús de fulles d'afaitar i en la desconstrucció i associació lliure d'objectes. En un altre ordre poètic, hi trobem les formes amorfes i orgàniques, un altre desdoblatament de personalitat.

Aquestes obres de característiques diferents han vingut signades per Edith Andreu, Peter Bloom, Ignasi Castellbó, Feliu Esteve, Frederic Espada, Anne King, Marcos & Marcos, Roser Borrell, Joan Masdeu, Harald Klein, Utte Kollwitz, Jaume Planes i Òscar Salvans. Han participat a mostres públiques i col·lectives com la Biennal de Valls (2003), a la col·lectiva *Dobles Pells* (MX Espai, 2001), a *Off Loop'00* (2006), a *Duoda* (2001) o a *Visions de futur* (2002).

Amb els seus heterònims, Marga Ximenez s'ha desafiat a sí mateixa i ens ha obert els plecs i replecs desconeiguts de les altres personalitats artístiques que hauria pogut desenvolupar, una exploració de l'inconscient revelant el grau màxim d'autenticitat en l'ésser humà. De fet, tots tenim els nostres heterònims. El mateix nom i cognoms ens du ja a una diversitat multiplicada de la qual mai no arribarem a esbrinar l'origen. Marga Ximenez, com Pessoa, fon sobre la seva vida aquelles altres que l'habitén i ens fa partícips d'una confidència que pren forma de relat autobiogràfic.

(Text per l'exposició Heterònims a l'MXEspai 1010 de Barcelona, 2008)

* Les obres d'aquests heterònims han participat i participen en mostres com la Biennal de Valls, Off Loop, New Art, o exposicions com a Dobles Pells, o les múltiples convocatòries del Petit Format d'MX Espai 1010 de Barcelona.

Traducciones al castellano

Marga Ximenez, una genealogía

Laia Manonelles Moner

Marga Ximenez (Barcelona, 1950) y los siete heterónimos que la acompañan en esta exposición proponen diversos ámbitos de pensamiento que reflexionan sobre la ética del cuidado, los afectos y la gestión de un malestar tan personal como sistémico. Marga Ximenez amalgama su experiencia vital con la artística y engendra otras identidades para re-visitar su obra, abrir nuevas líneas de trabajo y, sobre todo, por la voluntad de acercarse desde otra perspectiva a su cotidianidad. La creación parte de la necesidad de aproximarse a su genealogía, de adentrarse en la arquitectura doméstica y en los tejidos conectivos entre lo público y lo privado.

La determinación de intersecar procesos se hace patente en la yuxtaposición de diferentes realidades que la artista transita entre el MX Espai1010 (que codirige conjuntamente con el artista Nora Ancarola desde el año 1999) y su hogar inmersa en un proceso de cambio. La obra que inicia el primer ámbito, *_de este hilo que aún nos conecta* (2017), se construye a partir de una tira de papel perforado, con lanzaderas, plomadas, libretas, dibujos y fotografías que recogen la intimidad de los dos espacios ubicados en el nº7 de la calle Llibreria; el principal (donde se han llevado a cabo las exposiciones y actividades organizadas en el MX Espai hasta el año 2016) y su domicilio en la tercera planta del mismo edificio. Marga Ximenez, conjuntamente con Almira Olmayan, conecta los dos mundos y la artista explica que los heterónimos aparecen en un momento en que cuida simultáneamente de la madre y del MX Espai. Las nuevas identidades le permiten empezar a trabajar de otras maneras, dejando los largos procesos de las técnicas artesanales -que había desarrollado previamente en sus instalaciones textiles- para empezar a crear con una rapidez de ejecución directamente asociada con las necesidades del momento. Marga Ximenez dialoga con sus heterónimos sobre el proceso de envejecimiento de su madre y la convivencia en el hogar, una domus en la que cohabitaban la evasión y el desasosiego, unas cuestiones esbozadas previamente en la serie *Trilogía de la Privacidad* (2004 -2010) realizada con Nora Ancarola.

La artista expone como la creación se convierte en un mecanismo para cuidarse mientras está ocupándose de los demás. En este marco enfoca la potencialidad del arte como una herramienta para dar forma al malestar, para compartirlo, para traspasar el umbral de la esfera íntima para que se convierta en político. Las propuestas de Marga Ximenez se relacionan directamente con la ética del cuidado (*care ethics*) de Carol Gilligan. Esta psicóloga, en su obra *In a different voice* (1982), examina la responsabilidad y la empatía que se generan en situaciones de dependencia donde es necesario ocuparse de los vulnerables, los enfermos, los niños o los ancianos. La ética del cuidado conecta con la gestión de las relaciones humanas, repensando los vínculos, los afectos y las emociones huyendo de paradigmas abstractos (vinculables a la justicia) para centrarse en las situaciones cotidianas. Hay que relacionar tales

ideas y el papel de la mujer con la ética del cuidado y el movimiento feminista, recordando la máxima de que lo personal es político y la relevancia de los grupos de conciencia políticos que surgieron a finales de la década de los sesenta. La "voz diferente" que subraya Gilligan enfatiza la potencialidad de los sentimientos y los afectos, despreciados en un contexto patriarcal, racionalista y neoliberal. Con todo, es importante tener presente que hay un claro propósito de trascender "determinismos esencialistas" para apelar a la responsabilidad personal; a un *homo empathicus* en lugar de un *homo lupus*. En la misma dirección la artista, conjuntamente con los heterónimos Gena Lestemar, Sergio Galán y Pía Remedios, propone su obra *_de Libros y Hogares* (2017) Marga Ximenez en la que reflexiona sobre las residencias para las personas de la "tercera edad" y la gestión del cuidado de los ancianos en la sociedad neoliberal actual. Los cuatro artistas toman como referencia literaria la obra *Revuelta y resignación* (1968) de Jean Améry, que forma parte de la instalación articulada a partir de una biblioteca -construida reciclando los armarios de una cocina- que contiene libros confeccionados con ropa negra del entorno familiar.

Marga Ximenez revisa su archivo personal y, conjuntamente con los heterónimos que participan en la muestra, juega con el y lo de-construye y lo rehace. El artista crea una serie de personajes para analizar -desde cierta distancia- los ejes vertebradores de su trabajo. Las intersecciones y cruces entre una dimensión doméstica y artística, privada y pública, se plantean desde múltiples perspectivas. Marga Ximenez ha generado en los últimos veinte años una polifonía de voces, de personalidades, de alteridades. En la exposición *HETERÓNIMS - d'una Intersecació de Processos 1998/2017*, participan Almira Olmayan, el Colectivo Punta (formado por cinco artistas emergentes), Pía Remedios, Edith Andreu, Gena Lestemar, Sergio Galán y Feliu Esteve, de diferentes generaciones, procedencias y formaciones. Todos tienen unas marcadas identidades y -algunos de ellos- largas y reconocidas trayectorias artísticas. Nora Ancarola, en su texto *"Plural como el universo"* (2008), señala que en cada uno de los 19 heterónimos que ha creado Marga Ximenez siempre afloran rasgos de su propia biografía y revela que la creadora zaragozana Pía Remedios es quien representa el verdadero "alter ego" del artista:

*"En ella incorpora su propia historia, sus nombres ocultos en la partida de nacimiento, que a su vez son los de sus respectivas abuelas. Habla de ella como de sí misma, todo atravesando el pasado de las generaciones que la antecedieron y el futuro de lo que tal vez podría haber sido la figura de su madre, escondida también en el heterónimo Gena Lestemar"*².

Marga Ximenez crea una multiplicidad de heterónimos que tienen vida propia aunque mantienen un simbólico cordón umbilical con la figura materna. La artista se convierte en una fértil matriuksa que realiza un profundo proceso introspectivo que culmina con la concepción de una singular estirpe. Justamente, Laura Mercader recalca que parir, *parire* en italiano, tiene una doble acepción: "Implicaba tanto la acción del

parto, de partirse, separarse, dividirse, como el acto de producir, generar o proporcionar "y recuerda que parir significa etimológicamente "hacer espacio", enfatizando la relevancia de "hacer sitio" y preparar un espacio para las criaturas en relación a la experiencia de dar a luz"³.

El espacio autobiográfico expandido se vincula también con las obras de Fernando Pessoa y sus setenta heterónimos. La artista cita e incluye, en varias de sus instalaciones, fragmentos de los textos *Libro del desasosiego* (1982) y *El regreso de los dioses* (1986) que profundizan en la creación de biografías plurales, infinitas, a partir de la literatura y la poesía. En la exposición también aparecen otras referencias literarias del escritor y poeta Joan Sales y del filósofo Jean Améry. Asimismo, Marga Ximenez integra y complementa sus obras con artículos de prensa que recogen noticias sobre las consecuencias de las guerras, la violencia y otras injusticias.

Marga Ximenez y sus heterónimos coinciden en la voluntad de poetizar lo cotidiano, de enlazar lo personal con lo político. Las múltiples identidades facilitan que la artista pueda reflexionar sobre la ética del cuidado, sobre la problemática de las fronteras, los refugiados y el abuso que sufren muchos niños. La realidad de quien emigra la recoge desde diversos ángulos en su pieza *_de Familia y Familias* (2017) - *La familia*, Pía Remedios (2001), en la que presenta una instalación con colchones y una madera pintada con pan de oro que evocan las dificultades de las abuelas de la artista en el contexto de la Guerra Civil en el campo aragonés. La obra también denuncia la precariedad en la que viven los desplazados, vinculándolo con la novela *Inculta gloria* (1956) de Joan Sales. *_de Familia y Familias* (2017) - *La familia*, Pía Remedios (2001) se relaciona con *de Agua y de Cal* (2017) - *Cementerio blanco*, Marga Ximenez (2001) en la que Marga Ximenez y Edith Andreu presentan una instalación con garrafas de agua cortadas, que contienen calcetines de niños señalando directamente el drama que acompaña a los conflictos bélicos. El heterónimo Edith Andreu enfatiza la tragedia que contiene *Cementerio Blanco* introduciendo dos cebras de cartón -que originariamente custodiaban el lugar de tránsito entre el principal y el tercero de la calle Llibreria nº7- que evocan lo que se les ha usurpado a las desgraciadas criaturas. En otra de sus piezas, *_de Visiones de Futuro* (2017) *Un hogar social* (fragmento), Marga Ximenez (2002), la artista continúa enfocando la barbarie de las guerras presentando un conjunto de bolsas de soldados (hechas con un tejido utilizado en el ejército para protegerse de ataques químicos) ubicadas a la intemperie, pudiéndole leer estampada en cada bolsa la sentencia "Visiones de futuro".

La artista da visibilidad y devuelve a la sociedad lo que esta difumina, pronunciando lo que se silencia, que omite, que se obvia. En relación a tales ideas Carles Hac Mor, en el artículo "Marga Ximenez. Un puñetazo muy bien dado" (2000), reflexiona sobre la instalación *La octava arma* (2000) que hace referencia a las violaciones y los ensañamientos que sufrieron las mujeres en la guerra de Timor en 1999.

"Como propugnaba Joan Miró, Marga

Ximenez espetó con su obra un buen puñetazo al espectador. Para que estas nueve esculturas son, con creces, arte digamos verdadero (lo que se diferencia de los sucedaneos). Y este tipo de arte tan excepcional no tiene más que una sola lectura, sino que viene siempre a un abanico de interpretaciones, muchas de las cuales poco tienen que ver con la razón estricta, son mucho más ricas que cualquier pensamiento empapado o no de lógica y de coherencia políticamente correctas o incorrectas”

Marga Ximenez enfoca la vulnerabilidad, mostrando las heridas y los abusos de poder. La de-construcción de las estructuras hegemónicas atraviesa instalaciones como de *Fiestas y des-hechas* (2017), *Tríptico*, Marga Ximenez (1984) en la que el heterónimo Feliu Esteve interviene la obra de Marga Ximenez -enrollando el tapiz de alto lizo- para destacar la connotación de poder y riqueza, que tradicionalmente ha acompañado la historia de los tapices, y denunciar la explotación laboral de niños y niñas, complementando la pieza con artículos que nos remiten al abuso infantil. Feliu Esteve continúa señalando tales realidades en una serie de minúsculos libros que contienen dos caras que se contraponen: en una se muestran imágenes de tapices en interiores lujosos y salas de baile del siglo XVIII, diseñados por el disfrute de la alta sociedad, y en el otra expone fotografías extraídas de la prensa donde aparecen los niños soldados, las torturas que sufrieron los prisioneros en la guerra de Irak y la condena a Amina Lawal Kurami a morir lapidada por adulterio que, finalmente, la presión de la comunidad internacional detuvo. Los heterónimos subvientan y deshacen las narrativas dominantes, crean contra relatos, y también revisan las técnicas artísticas que ha desarrollado Marga Ximenez, reciclando el reciclado. Incluso algunos de ellos, como Edith Andreu o el colectivo Puntas, desmontan, fragmentan y de-construyen las obras de Marga Ximenez para rehacerlas y volverlas a crear.

La exposición *HETERÓNIMS - d'una Intersecació de Processos 1998 / 2017* presenta instalaciones de Marga Ximenez que son intervenidas por sus heterónimos, creando puentes entre los diferentes registros de la artista. Marga Ximenez trasciende el relato autobiográfico para enfocar el malestar social, denunciando la injusticia, la violencia y la precariedad que sufren muchas personas en la sociedad actual. El artista y los heterónimos, que transforman, intervienen y participan en su producción, se aproximan a la creación entendiéndola desde el compromiso. Su obra permanece abierta, está en proceso de construcción continua, la práctica artística se funde con la vida pues parte de la necesidad, enfocando otras maneras de relacionarnos desde el mundo de los afectos y de la empatía.

1. Carol Gilligan, “La resistencia a la injusticia: una ética feminista del cuidado”, Cuadernos de la Fundación Víctor Grifols i Lucas 30, 2013, p.65. disponible: <http://www.secpal.com/%5CDокументos%5CBlog%5Ccuaderno30.pdf>

2. Nora Ancarola, “Plural com l'univers” (2008), text realizat en motiu de l'exposició *Heterònims al MXEspai*.

3. Laura Mercader Amigó, “La genealogía femenina de la casa natal”, DUODA, Estudis de la Diferència Sexual, 53 (2017), pp. 5-6. En premsa.

4. Carles Hac Mor, “Marga Ximenez. Un cop de puny molt ben donat”, Papers d'Art (2000).

HETERÓNIMOS – de una Intersecación de Procesos 1998 / 2017

Nora Ancarola

Del mismo modo que Ángel Crespo reconstruye laboriosamente en *El regreso de los Dioses* de Fernando Pessoa, la obra ensayística y reflexiva del escritor portugués, Marga Ximenez (Barcelona, 1950) realiza un trabajo arqueológico y poético de su propia y extensa obra artística, ayudada por algunos de sus muchos heterónimos.

Múltiples y diversas deben ser las razones que motivaron a Marga Ximenez a crear diecinueve heterónimos diferentes. Tránsitos paralelos que le permitieron un juego que la prisión identitaria no permite.

Dentro de sus heterónimos siempre participa algún rasgo de su propia biografía, por lo que Edith Andreu es la fusión de dos personas muy importantes de su vida, Marcos & Marcos alude a una parte de la historia de su familia, Sergio Galán, espectador privilegiado de las bibliotecas de su madre o Ignacio Castelló que refleja el sentir catalán descubierto a través de los signos de una profunda amistad.

Otras, en cambio, como Yukimaro, artista japonés con estudios de medicina y arte, o Almira Olmayán, joven artista de Estambul, son personalidades alejadas culturalmente y generacionalmente de la autora. A través de Yukimaro, Marga investiga el mundo de la trama y el tejido con materiales de desecho, de un modo formalista, al mejor estilo del arte textil japonés. Incluye en sus obras su imagen -transvestida-, la cual ni sus propios amigos reconocen. Almira Olmayán, mujer y artista de un país poco propicio para el desarrollo creativo femenino, es fuerte crítica con su entorno y profundamente reivindicativa.

Pero es posiblemente Pía Remedios, artista zaragozana, quien representa el verdadero «alter ego» de Marga. En ella incorpora su propia historia, sus nombres ocultos en la partida de nacimiento, que a su vez son los de sus respectivas abuelas. Habla de ella como de sí misma, atravesando el pasado de las generaciones que la anteceden y el futuro de lo que tal vez podría haber sido la figura de su madre, escondida también en el heterónimo Gena Lestemar, donde traspasa los límites de sus propios heterónimos y el viaje es siempre su metáfora (del texto de Nora Ancarola realizado para la exposición Heterónimos en MXEspai 1010 de Barcelona, 2008).

Un drama en gente como diría el poeta lisboeta.

1_de Privado y Público

«No sé quién soy, qué alma tengo. Siento creencias que no tengo. Me arroban ansias que repudio. Mi perpetua atención sobre mí perpetuamente me denuncia traiciones del alma a un carácter que quizás no tenga, ni ella cree que tengo. Me siento múltiple. Soy como un cuarto con innumerables espejos fantásticos que dislocan reflejos falsos, una única anterior realidad que no está en ninguno

y está en todos.

Como el panteísta se siente árbol, y hasta su flor, yo me siento varios seres. Me siento vivir vidas ajenas» (El regreso de los dioses de F. Pessoa)

El conflicto entre la vida real y la experiencia artística se produce de manera especial en las artistas, en los momentos donde la responsabilidad emocional deviene pulsión vital. Pero si esta pulsión es capaz de transformarse y abrir nuevas vías en la creación, su riqueza puede multiplicarse.

Desde 1998 Marga Ximenez abre caminos de conocimiento y sanación entre su vida y su obra a través de sus heterónimos, los que irán configurando un código textual que conseguirá hilar las acciones privadas con las públicas.

Multiplicar el yo desde la creación de heterónimos es llevar a la dimensión pública la experiencia de lo íntimo, la exploración de lo desconocido en absoluta libertad. Pero desdoblarla en la multiplicidad de personajes también posibilita gestionar conflictos, estableciendo correspondencias e interlocuciones con otras voces diferentes de la propia, es aceptar al otro/la otra sin el lastre ni el condicionamiento del propio pasado.

En *_d'aquest fil que encara ens connecta* (2017), la artista dialoga con una de sus heterónimos: Almira Olmayán, a la que pide que sea ella la que sacuda con fuerza el colapso emocional que provoca una vida en paralelo, como si de una partitura musical se tratara.

En *_de Navegació i Catalogació* el Col·lectiu Pentes, se apropió de Vela de deesses, una obra del año 1995 y navega sin complejos por un mar de oleadas de reciclaje, decodificando y pervirtiendo su sentido inicial, y donde elementos personales y antiguos serán también rescatados, envasados al vacío y catalogados conjuntamente, en un juego entre el caos y la entropía.

2_de Fronteras

«Emigrar -escribe John Berger- siempre será desmantelar el centro del mundo y, consecuentemente, trasladarse a otro perdido, desorientado, formado de fragmentos».

La ciudad moderna, paradigma de la división forzada del origen, es el lugar donde confluyen los anhelos en busca de la unidad perdida.

Barcelona, es también tierra de inmigrantes, donde refugiados y desplazados, gitanos y españoles venidos de tierras no tan lejanas, transeúntes que recorren la ciudad en familia o con el recuerdo de familias desmembradas o acompañadas de las ausencias, ahora sí, emocionalmente lejanas.

La ciudad puede ser la Naturaleza formulada por el arte, la que es capaz de transformarse en escenario de lo vivido, como si siempre hubiéramos estado allí.

Es este escenario de lo vivido, el que nos acerca Marga Ximenez en estas obras. *_de Família i Famílies* (2017), recreación de *La Familia de Pía Remedios* (2001).

su heterónimo más cercano, artista zaragozana, su "alter ego" maña y gitana. Aquí la interrelación se produce a la inversa, Marga interviene la obra de su personaje, desde donde se siente interrogada y con la que empatiza no sin dolor. El diálogo que se produce le permite reconocerse en la historia, en su propia historia, la de la otra, la de los otros.

A su lado *_d'Aigua i de Cal* (2017), refuerza la idea del drama, en este caso de los conflictos bélicos y la falta de las condiciones mínimas para la supervivencia. La obra original, *Cementiri Blanc*, del 2001 es el terrible visión del agua transformada en cal viva y que lejos de saciar la sed, mata. Edith Andreu, es el heterónimo escogido para intervenir. Una mano ingenua.

3_de Bibliotecass y de Archivos

«*El ser humano que envejece, cuyas realizaciones ya han sido contabilizadas y sopesadas, está condenado».*

«*El mundo del tener tolera cada vez menos, marginados capaces de proyectarse a si mismos día a día».*

Y en relación «a una sociedad que no quiere ser incomodada por el espectáculo de la decadencia... así de vergonzante es también la decadencia: el mundo, entendido como conjunto social, no nos perdona que el proceso de materialización que sucede en nosotros tenga lugar ante sus ojos y nos dedica sólo buena asistencia médica y chistes, ambos una forma del deseo de la sociedad de mantenernos alejados (Revuelta y resignación de Jean Améry).

Cuando el Borges del *Libro de arena*, abandona su libro en la biblioteca más cercana, lo hace abandonando lo que más quiere: el conocimiento infinito. Sabe que pasará desapercibido...

¿Son las bibliotecas el aparcamiento de la memoria, el archivo de las reflexiones más profundas? ¿Son el alojamiento definitivo de la sabiduría?

Como los libros, los ancianos son alojados en residencias imposibles sin dejarles margen a sus vivencias, a situarse y gestionar lo inevitable en diálogo con otras generaciones. La improductividad les hace inútiles, casi transparentes, no hay lugar para las emociones. Solo queda la alienación y la espera.

Marga Ximenez en *_de Llibres i Llars*, recrea una biblioteca, donde hombres, mujeres, memoria y conocimiento, conviven abiertos al mundo para compartirlo. Gena Lestemar, Sergio Galán i Pía Remedios colaboran reflexionando y dando vida a múltiples propuestas vitales.

Tríptic, tapiz realizado por la artista en 1984, se transforma en *_de Festes i des-Fetes* (2017) en un archivo conceptual que realiza un recorrido histórico, donde riqueza y poder son su significado paradigmático. Felíu Esteve, en su intervención, nos recuerda que aún hoy, los niños son explotados en las empresas de tejidos «gracias» a sus hábiles y pequeñas manos.

La productividad llevada a los extremos de la ignominia.

4_de Arquitecturas

«*Esta es una sociedad muy impositiva donde la gente sigue pensando en tribus, en nosotros o ellos, y yo quiero decir que no pertenezco a nadie. No hay nada peor que una única verdad absoluta. La historia cambia depende quien la cuenta, hay que mirar desde diferentes ángulos* »dice Elif Shafak.

La otredad es la condición poética de las personas de nuestro tiempo, el paradigma del ser en la ciudad, en la comunidad.

Marga Ximenez nos coloca en una situación de incomodidad entre la multiplicidad del yo único y la complejidad del desdoblamiento como fragmentos de pensamiento imprescindibles para reconstruir la historia.

Producciones surgidas del reciclaje, de restos aparcados, de trabajos inacabados y nunca expuestos, de la deconstrucción de obras anteriores y la creación de nuevas que conforman una arquitectura no lineal que nos incluye sí o sí, independientemente de nuestro origen o nuestro estado actual.

La última obra de este recorrido, intervenida también por Almira Olmayán, *_de Visions de Futur* (2017), es parte de un fragmento de *Una llar social* del año 2002.

¿Qué guardan estas bolsas de soldados destinadas originalmente a guardar el mono anti-ataques químicos?
¿Porqué tienen una leyenda que dice visiones de futuro?
¿Quién ha colocado esta plomada señalándolas, como si nuestra última mirada tuviera que detenerse en ese futuro incierto?

“Yo es otro”. Los heterónimos de Marga Ximenez

Pilar Parcerisas

No es frecuente en arte encontrar personalidades que quieran salir a la luz pública bajo el cobijo de otra identidad. Como en otros ámbitos, el artista cultiva la marca, la imagen que otorga al público un reconocimiento de su trabajo. Llevar a la dimensión pública la experiencia del heterónimo significa abrazar el reto de una libertad total y la exploración de lo desconocido dentro de uno mismo.

En el siglo XIX, el poeta Artur Rimbaud hurgó en las profundidades del "ego" y escribió, como si de una confesión se tratara, a su amigo Paul Demeny "j'est un autre" ("Yo es otro"). Este pionero de la vanguardia cuestionaba por primera vez la solidez del yo, la idea de una identidad sustantiva y abría las puertas a la conciencia de los demás que viven en uno mismo y a nominarlos.

Fernando Pessoa -no podemos olvidar que persona significa persona en portugués- se desdobló en múltiples personajes que habitaban en su interior, un cúmulo de identidades que acabó creando setenta personajes de ficción literaria, con los que mantenía sus conflictos y decisiones. Creó heterónimos con los que estableció correspondencia, aceptó las diversas facetas del ser humano y asumió su diversificación personal.

Marga Ximenez confiesa sus heterónimos. Durante 10 años su trabajo ha aparecido

públicamente bajo otras rúbricas más que por su propio nombre. Fue creando 19 identidades diferentes que le permitían experimentar creativamente sin ser deudora de su pasado artístico. Una convivencia pacífica entre su "yo" y sus "otros" que durante este tiempo ha dado sus frutos en varias exposiciones y certámenes públicos. Unos heterónimos que han desafiado a críticos, informadores e historiadores, que han visto en estas firmas y biografías inventadas nuevas aportaciones al panorama del arte, siempre a punto de recibir nuevas hornadas de artistas, que tan pronto aparecen como desaparecen de una escena en que las dificultades se refleja en una pista de hielo sobre la que el equilibrio no está asegurado.

La identidad es una prisión. Y, ciertamente, cada artista queda aprisionado en una manera de hacer a la que no se puede sustraer, en una etiqueta que el crítico de turno o el público le otorgan y, finalmente, puede quedar atrapado en la propia demanda. Huir de uno mismo fingiendo ser otro es un papel que no todos los artistas están dispuestos a jugar.

En el caso de Marga Ximenez, los heterónimos son algo más que una fuga: el instrumento de indagación en la propia personalidad y, al mismo tiempo, un reto para superar el pasado de una artista reconocida en el ámbito de la arte textil y abrir las puertas a un arte experimental sin rastro de identidad.

De todos los 19 heterónimos empleados, hay tres que han hecho fortuna: el de la japonesa Yukimaro, la turca Almira Olmayán y la aragonesa Pía Remedios*. No podía ser de otra manera en una época de trasvases culturales como la nuestra. Yukimaro nace con una exposición de artistas de Japón en MX espacio en 1999 y destila una personalidad sensible de acuerdo con la literatura fantástica oriental, especialmente los cuentos populares japoneses y la tradición del teatro nō. Omayan pertenece a otra gran cultura, la árabe, pero en la que la mujer tiene que recorrer aún un largo camino para alcanzar cuotas medias de libertad. Si estas dos figuras juegan el papel del exotismo y el alejamiento cultural en la obra de Marga Ximenez, en el caso de Pía Remedios es todo lo contrario. Con este heterónimo hace un collage de los nombres de las abuelas maternas y es el que recoge más de cerca la personalidad artística de Marga Ximenez: el mestizaje del campo aragonés con la cultura gitana murciana. Todo lo que ha firmado como Pía Remedios se encara a este pasado tratando los orígenes (la cama, la almohada, el colchón), al que se juntan dos heterónimos más: el de Sergio Galán y Gena Lestemar, este último camuflaje del nombre de la madre.

Desfigurar su personalidad bajo otros nombres le ha permitido desarrollar una obra de compromiso social y político, utilizar el objeto en clave de humor, reírse con respecto a las prácticas domésticas basadas en las manualidades mediante el Colectivo Puntas. Un universo que se manifiesta a través del objeto desde una diversidad poética no exenta de agresividad contenida, como en el uso de hojas de afeitar y en la deconstrucción y asociación libre de objetos. En otro orden poético, encontramos las formas amorfas y orgánicas, otro desdoblamiento de

personalidad.

Estas obras de características diferentes han venido firmadas por Edith Andreu, Peter Bloom, Ignasi Castellbó, Feliu Esteve, Frederic Espada, Anne King, Marcos & Marcos, Roser Borrell, Joan Masdeu, Harald Klein, Utte Kollwitz, Jaume Planes i Òscar Salvans.

Han participado en muestras públicas y colectivas como la Bienal de Valls (2003), en la colectiva *Dobles Pells* (MX Espai 1010, 2001), a *Off Loop'00* (2006), a *Duoda* (2001) o *Visions de futur* (2002). Con sus heterónimos, Marga Ximenez se ha desafiado a sí misma y nos ha abierto los pliegues y repliegues desconocidos de las otras personalidades artísticas que habría podido desarrollar, una exploración del inconsciente revelando el grado máximo de autenticidad en el ser humano.

De hecho, todos tenemos nuestros heterónimos. El mismo nombre y apellidos nos lleva ya a una diversidad multiplicada de la que nunca llegaremos a averiguar el origen. Marga Ximenez, como Pessoa, funde sobre su vida aquellas otras que la habitan y nos hace partícipes de una confidencia que toma forma de relato autobiográfico.

(Texto para la exposición Heterónimos al MXEspai 1010 de Barcelona, 2008)

* Las obras de estos heterónimos han participado y participan en muestras como la Bienal de Valls, OffLoop, New Art, o exposiciones como Dobles Pells, o las múltiples convocatorias del Pequeño Formato de MX Espai 1010 de Barcelona.

English traslations

Marga Ximenez, an expanded genealogy

By Laia Manonelles Moner

Marga Ximenez (Barcelona, 1950) and the seven heteronyms that accompany her in this show propose various areas of thought that involve the ethics of care, attachment and coming to terms with an unease that is both personal and systemic. Marga Ximenez amalgamates her vital and her artistic experience and generates other identities so as to revisit her work, to open new lines of action and, above all, to approach her daily presence from another angle. Her creation arises from the need to address her genealogy, to penetrate the domestic architecture and the connecting tissue between the private and the public spheres.

The determination to intersect these processes is made clear by the juxtaposition of different realities across which the artist travels, between MX Espai 1010, the gallery that she and fellow-artist Nora Ancarola have managed since 1999, and her home which is undergoing a process of change. The work that introduces the first area, *d'aquest Fil que Encara ens Connecta* (2017) (of that Thread Still Connecting us), is made up of a strip of perforated paper, with weaving boats, weights, notebooks, drawings and photographs that collect the intimacy of the two spaces located at Carrer Libreria, number 7; the first floor (where the exhibitions and activities organised by MX Espai were hosted up to 2016) and her home on the third floor of the same building. Marga Ximenez together with Almira Olmayan connect the two worlds and the artist explains that the

heteronyms arose at a time when she was simultaneously taking care of her mother and of MX Espai. These new identities allowed her to start working in different ways, leaving the lengthy craft-oriented techniques that she had developed earlier in her textile installations, to begin creating with a rapidity directly associated with the needs of the moment. Marga Ximenez converses with her heteronyms about her mother's ageing process and the life they are living at home, a domus shared with unease and the need to escape, subjects that she previously attended in the series *Trilogia de la Privadesa* (2004-2010) (The Trilogy of Privacy) carried out with Nora Ancarola.

The artist illustrates how creation becomes a mechanism to care for oneself while caring for others. Thus, she focuses on art's potential as a tool to give shape to unease in order to share it, crossing the divide where the intimate sphere becomes politic. What Marga Ximenez proposes is directly related to Carol Gilligan's "Ethics of Care". In her book "*In a Different Voice*" (1982), the psychologist examined the responsibility and the empathy generated in situations of dependency that make it necessary to take care of people who are vulnerable, sick, very young or very old. Regarding the management of human relationships, "Ethics of Care" re-thinks these links, affections and emotions yet avoids the abstract paradigms connected to justice, concentrating on everyday situations. These ideas and the role of women, connected to the ethics of care and the feminist movement, recall the maxim that what is personal is political and the relevance of the political awareness groups in the late sixties. The "different voice" underlined by Carol Gilligan emphasizes the potential of feelings and affections, undervalued in a rationalist, patriarchal and neo-liberal context. However, it is important to notice the clear intention to transcend "essentialist determinism" and appeal to personal responsibility, to the *homo empathicus* instead of *homo lupus*¹. Likewise, the artist and her heteronyms Gena Lestemar, Sergi Galán and Pia Remedios, propose the work *_de Llibres i Llars* (2017) Marga Ximenez (of Books and Homes), in which she gives thought to the old age homes and the management and care of the elderly in the present neo-liberal society. The four artists' literary reference is Jean Améry's book "*Revolta y resignación*" (1968) (Revolt and Resignation), that features as part of an installation representing a library –built out of the recycled cupboards of a kitchen– and contains books made of black cloth from the family environment.

Marga Ximenez and the heteronyms who participate in the show undertake a revision of her personal archives, playing with them, de-constructing and remaking them. The artist creates a series of characters so as to analyse –from a distance– the backbone that vertebrates her work, examining from various viewpoints the intersections and crossings between domestic and artistic, private and public spheres. In the last twenty years, Marga Ximenez has generated a multiplicity of voices and personalities: otherhoods. The participants in the exhibition *HETERONYMS – On Intersecting Processes 1998/2017* are Almira Olmayan, Col-lectiu Puntes (a team of five emerging artists), Pia Remedios, Edith Andreu, Gena Lestemar, Sergio Galán

and Feliu Esteve, of different generations, origins and backgrounds. They all have clear-cut identities and some of them have extensive and recognised artistic careers. In her paper "*Plural com l'univers*" (2008) (Plural as the Universe), Nora Ancarola points out that of the 19 heteronyms that Marga Ximenez has created, all of them show some features of her personal biography; Pia Remedios, from Zaragoza, appears to be the one who most truly represents the artist's "alter ego":

"She is the one that embodies her own story, the other names concealed in her birth certificate, which are the names of her respective grandmothers. She talks of her as about herself, crossing over the past generations that preceded her and the future that might have been the figure of her mother, concealed in turn behind the heteronym Gena Lestemar"².

Marga Ximenez has created a multiplicity of heteronyms who have lives of their own although they maintain an umbilical tie with the mother figure. The artist becomes a fertile *matryoshka* undergoing a deep process of introspection that culminates in the conception of a unique saga. Indeed, Laura Mercader points out that «the Italian term *parire*, to bare, to give birth, has a double meaning, also implying the act of severing, dividing, as well as the act of producing, generating, or providing» and she reminds us that the etymology of *parire* includes "to make room", emphasizing the relevance of preparing a space, of "making way" for children as part of the experience of giving birth³.

The expanded autobiographical space is also akin to the literary works of Fernando Pessoa and his more than sixty heteronyms. In several of her installations the artist uses quotes from Pessoa's "*Livro do Desassossego*" (1982) (Book of Disquiet) and "*Regresso dos Deuses*" (1986) (Return of the Gods) that go deeply into the creation of numerous or even infinite biographies of a literary and poetic nature. Other literary references, such as the poet Joan Sales and the philosopher Jean Améry, also appear in the exhibition. Simultaneously, Marga Ximenez complements her works by bringing in journalistic articles reporting on the consequences of war, violence, and other injustices.

Marga Ximenez and her heteronyms share a will to give a poetic rendering of everyday life, to link up what is personal to what is political. The multiple identities enable the artist to reflect upon the ethics of care, the problems of frontiers, of refugees and the abuse suffered by many children. In her installation piece *_de Família i Families* (2017) - *La família*, Pia Remedios (2001) (of Family and Families (2017) - The Family, Pia Remedios (2001), Marga Ximenez presented a series of mattresses and a gold-leaved plank to capture various angles of the reality of people compelled to emigrate, evoking the difficulties of her grandmothers in the context of the Spanish Civil War in rural Aragon. The work also denounces the precarious existence suffered by displaced persons, which she connects to the novel *Inculta glòria* (1956) (Uncertain Glory) by Joan Sales. *_de família i families* (2017) - *La família*, Pia Remedios (2001) is related to *_d'Aigua i de Cal* (2017) - *Cementiri blanc*, Marga Ximenez (2001) (of Water and Quicklime) (2017) - White Graveyard, Marga Ximenez (2001), in which she and Edith Andreu presented an installation with cut-

open water containers filled with babies' socks and lime, pointing directly to the dramatic results of military conflict. The heteronym Edith Andreu has emphasized the tragedy contained in *Cementiri Blanc* by introducing two cardboard zebras – that originally stood guard in the stairway between the first and the third floor at number 7 of Carrer Llibreteria – and now stand for all that these unfortunate children have been deprived of. In another of her pieces, *_de Visions de Futur* (2017) - *Una llar social (fragment)*, Marga Ximenez (2002), (*Visions of the Future* (2017) - A Social Home (fragment)), Marga Ximenez (2002), the artist continues to focus on the barbaric aspects of war by presenting a collection of soldiers' duffel bags (made of a material used by armies as protection against chemical attacks. Made for display out of doors, each bag has been printed with the phrase "visions of the future".

The artist makes visible and gives back to society what society has obscured, pronouncing what is silenced, omitted, passed over. Carles Hac Mor mentioned these ideas in his article "*Marga Ximenez. Un cop de punt molt ben donat*" (2000) (Marga Ximenez. A Well-Aimed Punch), about her installation *La vuitena arma* (2000) (The Eighth Weapon), which was dedicated to the rapes and murderous attacks suffered by women during the war in Timor in 1999.

"As Joan Miró recommended, Marga Ximenez and her work give the spectator a well-aimed punch on the nose. These nine sculptures are, as it were, true art with a vengeance, (as opposed to a surrogate). And this rare sort of art never allows for one single reading but invites a wide range of interpretations, many of which, have little to do with strict logic, but are much richer than any line of thought, waterlogged or not with logical and coherent politics, correct or incorrect".

Marga Ximenez focuses on vulnerability, showing the wounds and abuses of power. Deconstruction of the prevalent hegemonic structures runs through installations such as *_de Festes i des-Fetes* (2017) (Of Feasts and Defeats) - *Tríptic*, Marga Ximenez (1984) in which the heteronym Feliu Esteve has intervened the artist's work – rolling up the haute-lisse tapestry – to underline the connotation of power and wealth traditionally associated to the history of tapestry, and denounce the exploitation of the work of children by complementing the work with objects indicative of child abuse. Feliu Esteve proceeds to underline such realities in a series of tiny books that contain two counterpoised pages; one of them shows images of tapestries in luxurious eighteenth-century interiors and dance halls, designed for the pleasure of the upper class, the other has press photographs of child soldiers and the tortures suffered by prisoners of war during the war in Iraq, or of Amina Lawal Kurami, whose sentence to be stoned to death for adultery was finally lifted thanks to the pressure of international opinion. The heteronyms subvert and undo the prevailing narratives, construct counter-narratives, revising the artistic techniques that Marga Ximenez has developed, recycling the recycled. Some of them, such as Edith Andreu or Col·lectiu Puntés, take apart, break up and deconstruct the works of Marga Ximenez, only to put them

together again, recreating them anew.

The exhibition *HETERÒNIMS - d'una Intersecació de Processos 1998/2017* (Heteronyms – of Intersecting Processes 1998/2017) presents installations by Marga Ximenez that have been intervened by her heteronyms, creating bridges between her different registers. Marga Ximenez transcends the autobiographic account to focus on social unease, denouncing injustice, violence, and the precarious conditions many people inhabit in our times. The artist and her heteronyms transform, intervene and participate in the production, approaching creativity from the angle of commitment. Her work remains open-ended, in a permanent process of construction; as it arises from necessity, the practice of art blends with life, pointing at other ways of relating that come from the realm of affections and empathy.

1. Carol Gilligan, "La resistència a la injustícia: una ètica feminista del cuidado" (Resisting Injustice: the Feminist Ethics of Care), Cuadernos de la Fundació Víctor Grífols i Lucas 30, 2013, p.65. Available at: <http://www.scpel.com/%5CDocumentos%5CBlog%5Ccuaderno30.pdf>
2. Nora Ancarola, "Plural com l'univers" (2008), written for the exhibition *Hetenònims* at MXEspai.
3. Laura Mercader Amigó, "La genealogía femenina de la casa natal", published in the magazine DUODA, Estudis de la Diferència Sexual, 53 (2017), pp. 5-6.
4. Carles Hac Mor, "Marga Ximenez. Un cop de punt molt ben donat" (Marga Ximenez, A Well-Aimed Punch), Papers d'Art (2000).

HETERONYMS – On Intersecting Processes 1998/2017

By Nora Ancarola

In a similar way to Angel Crespo's laborious reconstruction of *"O Regresso dos Deuses"* (Return of the Gods), Portuguese author Fernando Pessoa's most thoughtful and essayist work, Marga Ximenez – Barcelona, 1950– has made an archaeological and poetic task of her own extensive artistic work with the aid of some of her many heteronyms.

Many and varied reasons must have led Marga Ximenez to create no less than nineteen heteronyms. These parallel paths have allowed her a flexibility not permitted by the prison of identity.

Her heteronyms always have some features of her personal biography. Thus, Edith Andreu is the fusion of two very important people in her life; Marcos & Marcos embody a part of the history of her family; Sergio Galan is the privileged spectator of her mother's libraries; Ignacio Castelló shows the Catalan awareness that emerges among the signs of a deep friendship.

Others, however, represent personalities who are culturally distant from the author and belong to different generations, such as Yukimaro, a Japanese artist with a background in medicine and art, or Almira Olmayan, a young artist from Istanbul. Through Yukimaro, Marga researches the world of warp and weft making use of discarded materials, in a formalist manner and in the best style of Japanese textiles; in these works are images of herself –in disguise–, which even her friends fail to recognise. On the other hand, Almira Olmayan, as a female artist from a country little suited to the creative development of women, is deeply vindictive and harshly critical of her

environment.

But perhaps Pia Remedios, an artist from Zaragoza, is the one who best represents Marga's true «alter ego». Through her she traces her own story, her other names concealed in her birth certificate, which are in fact the names of her two grandmothers. She speaks of her as of herself, traveling through the past of generations before, and through the future that might have been the character of her mother, likewise concealed behind the heteronym Gena Lestemar, in which she breaks through the limits of her own heteronyms in a the journey that is always a metaphor (from the text by Nora Ancarola written for the exhibition "Heterònims" at the MX Espai 1010, Barcelona, 2008).

As the poet of Lisbon would say, a "drama em gente".

1_of Private and Public

«I know not who I am or what soul I have. I experience beliefs that I don't believe in. I tremble with longings that I abhor. My constant attention to myself informs me of betrayals of the soul by a character that I may not have, nor does the soul believe that I have it. I feel multi-faceted. I am like a room with innumerable fantastic mirrors that scatter false reflections, a single reality contained in nobody and present in everyone. As the pantheist who feels like a tree and even like its flower, I feel like several beings. I feel myself living the lives of others» (from "O Regresso dos Deuses" by Fernando Pessoa)"

The conflict between real life and artistic experience arises in a special way in female artists, at those times in which emotional responsibility becomes a vital urge. But if this urge can be transformed so as to open new inroads of creativity, the rewards can be multiplied.

Since 1998, Marga Ximenez has opened paths of knowledge and healing between her life and her work with the aid of her heteronyms, gradually making up a textual code that weaves private and public acts into one.

Multiplication of the self by creating heteronyms is to take the experience of intimacy into a public dimension, to explore the unknown with absolute freedom. Unfolding into a multiplicity of characters also makes the management of conflicts possible, establishing correspondences and utterances with voices that are not our own, to accept the other without the ballast or the molds of the past that we belong to.

In "*_d'aquest Fil que Encara ens Connecta*" (_ of that Thread Still Connects us) (2017) the artist converses with Almira Olmayan, one of her heteronyms, whom she requests to be the one to powerfully shake the emotional collapse that comes of living parallel lives, not unlike a musical composition.

In "*_of Navigation and Catalogs*", Col·lectiu Puntés appropriates "*Vela de Deesses*", a work done in 1995, and uninhibitedly embarks on an ocean of recycling, decoding and perverting the initial meanings, whereby personal past features are rescued, vacuum packed and catalogued

together in a game that alternates between chaos and entropy.

2 _of Frontiers

«To emigrate —writes John Berger— will always be to dismantle the centre of the world and so to move into a lost, disoriented world of fragments».

The modern city, as the paradigm of an enforced separation from the origin, is the place to which longings flow in search of a lost unity.

Barcelona is indeed a land of immigrants, to which refugees and displaced people drift, Gypsies and Spanish people from not so very far away, visitors with their family on their way through, or revisiting traces of a dismembered family, or in the company of absences that are now emotionally distant at last.

The city is perhaps the form of nature manifested by art, able to transform itself into the stage-set of experience, as if we had always belonged there.

It is the scenery of life that Marga Ximenez brings to us in these works, *_of the Family and Families* (2017), is a remake of *The Family* by Pia Remedios (2001), the closest of her heteronyms, an artist from Zaragoza and her Gypsy alter ego. Here the conversation flows backwards and it is Marga who intervenes the work of her character, who she feels questioned by and with whom she empathises, not without pain: the resulting dialogue enables her to recognise herself in the story, in her own story, that of the other, that of the others.

Next to that, *_of Water and Quicklime* (2017) presents the drama of military confrontations and the lack of minimum conditions for survival. The original work, *Cementiri Blanc* (2001) (White Graveyard), was a terrible vision of water transformed into quicklime, which instead of quenching thirst brings death. Edith Andreu is the heteronym chosen to intervene. An ingenuous hand.

3 _of Libraries and Archives

«A human being who is aging, whose realisations have already been accounted for and weighed, is sentenced».

«The world of having is increasingly intolerant of marginalised people being able to make any personal projection on a daily basis».

In relation »to a society that doesn't want to be disturbed by the spectacle of decadence ... That is how truly shameful decadence has become: in the world understood as a social group, for the process of materialisation that takes place inside us to take place before its eyes cannot be forgiven, so it merely grants us good medical care and jokes, and both are forms of society's need to keep us at a distance (Revolt and Resignation by Jean Amery).

When Borges, in his Book of Sand, abandons the book in the nearest library, he knows he is abandoning what he loves most: infinite knowledge. And he knows that it will go unnoticed...

Are libraries the parking lots of memory,

the archives of the deepest reflections? Are they the last abode of wisdom?

Like books, old people are housed in impossible homes with no space for their experience, nowhere for them to take a stance and come to terms with the inevitable through a dialogue with other generations. Being unproductive makes them useless, almost transparent, with no place for emotions. There is nothing left but alienation and waiting.

In *_de Llibres i Llars* (of Books and Homes), Marga Ximenez recreates a library in which men, women and knowledge live together facing the world openly, sharing it. Gena Lestemar, Sergio Galán and Pía Remedios collaborate thoughtfully and give birth to numerous vital proposals.

Triptic (Triptych), created by the artist in 1984, has been transformed into *_de Festes i des-Fetes* (2017) (Of Feasts and Defeats), the conceptual archives of a historical path in which wealth and power are the paradigm of meaning. In his intervention, Feliu Esteve reminds us that even now children are being exploited by textile firms «thanks» to their small and skillful hands.

Productivity taken to the extremes of ignominy.

4 _of Architectures

«As Elif Shafak has said, «This is a very forceful society, people still think in terms of tribes, in us or them, and I want to say that I don't belong to anyone. Nothing is worse than a single absolute truth. History changes according to who it is told by, we have to look at it from different angles».

Otherness is the poetic condition of the people of our times, the paradigm of being in the city, in the community.

Marga Ximenez places us in a situation of discomfort halfway between the multiplicity of the single I and the complexity of unfolding, like the fragments of thought without which history cannot be reconstructed.

These are productions that arise from recycling, from parked remnants, from unfinished works never shown, from the deconstruction of previous works and the creation of new ones, making up a non-linear architecture that, for better or for worse, includes us whatever our origin and our present state may be.

_de Visions de Futur (2017) (Visions of the Future), the last work of this series, also intervened by Almira Olmayán, is part of a fragment of *Una llar social* (A social Home), made in 2002.

What is inside these soldiers' duffle-bags, originally meant to contain their anti-chemical warfare gear? Why is the sentence *Visions de Futur* printed on them? Who has placed that plumb-line pointing at them, as if our last gaze had to come to rest upon that uncertain future?

“I is another”. The heteronyms of Marga Ximenez
By Pilar Parcerisas

It is unusual, in the world of art, to

encounter personalities who are willing to climb onto the public stage under the cover of another identity. As in other walks of life, artists tend to cultivate a brand, an image that will enable the public to recognise their work. To bring before the public the experience of a heteronym means to embrace the challenge of total freedom and the exploration of the unknown within oneself.

The nineteenth century poet Arthur Rimbaud, delving into the depths of the ego, wrote to his friend Paul Demeny, as a sort of confession, “*je est un autre*” (“I am another”). For the first time this pioneer of the avant-garde questioned the solidity of the I, the idea of a substantial identity, and opened the door to the awareness of the others we are inhabited by, and to whom we can even give names.

Fernando Pessoa – let us remember that pessoa means person in Portuguese – unfolded into a whole range of characters who lived within him, a cumulus of identities that finally became some seventy characters of literary fiction with whom he maintained confrontations and took certain decisions. He created heteronyms with whom he kept up a correspondence, coming to terms with the different facets of human nature and accepting their individual diversity.

Marga Ximenez confesses her heteronyms. For 10 years her work has been seen in public, mostly signed by names other than her own. She gradually created 19 different identities which have permitted her to experiment creatively without owing anything to her artistic past. During this time the peaceful existence shared between her “I” and her “others” has materialised in several exhibitions and public competitions. Her heteronyms have defied critics, journalists and historians who, forever eager to welcome new trends, have taken these invented biographies and signatures as fresh additions to the art scene, where they have appeared and disappeared with equal speed in a field fraught with difficulties, projecting their reflections onto the frozen surface on which any balance is far from certain.

Identity is a prison. Indeed, every artist tends to become imprisoned in a way of performing from which there is no escape, in a label that a particular critic or the public have seen fit to attach, and, finally, in the trap of our own expectations. Escape from ourselves by pretending to be another is a strategy that not all artists are glad to adopt.

In the case of Marga Ximenez, the heteronyms are somewhat more than an escape: they are an instrument of research into her own personality and, likewise, the challenge to overcome the past of an already recognised artist in the field of textiles and open the way for an experimental art with no trace of any particular personality.

Of the nineteen heteronyms she uses, three have met with considerable success: Yukimaro, from Japan, Almira Olmayan from Turkey, and Pia Remedios, from the inland Spanish region of Aragon*. It could hardly be otherwise in an age of cultural crossings such as ours. Yukimaro was born at an exhibition of Japanese artists held at MX Espai in 1999, and her personality is

full of a sensibility imbued in the fantasy of oriental literature, especially the folk tales of Japan and the tradition of Nô theatre. Olmayan belongs to another great culture, that of Arabia, where, however, their is a long road to travel before women achieve an average degree of freedom. While these two figures represent the role of exoticism and cultural distance in the work of Marga Ximenez, the case of Pia Remedios is quite the opposite. A collage of the names of her two grandmothers is contained in this heteronym, the one that most closely embraces the artistic personality of Marga Ximenez herself: the mixture of rural Aragoneses roots with the gipsy culture of Murcia. Everything that she has signed as Pia Remedios confronts this past, dealing with the origins (the bed, the cushion, the mattress), which are joined by two more heteronyms: Sergio Galan and Gena Lestemar; this last one is a camouflaged form of the name of her mother.

Counterfeiting her own personality under other names has allowed her to

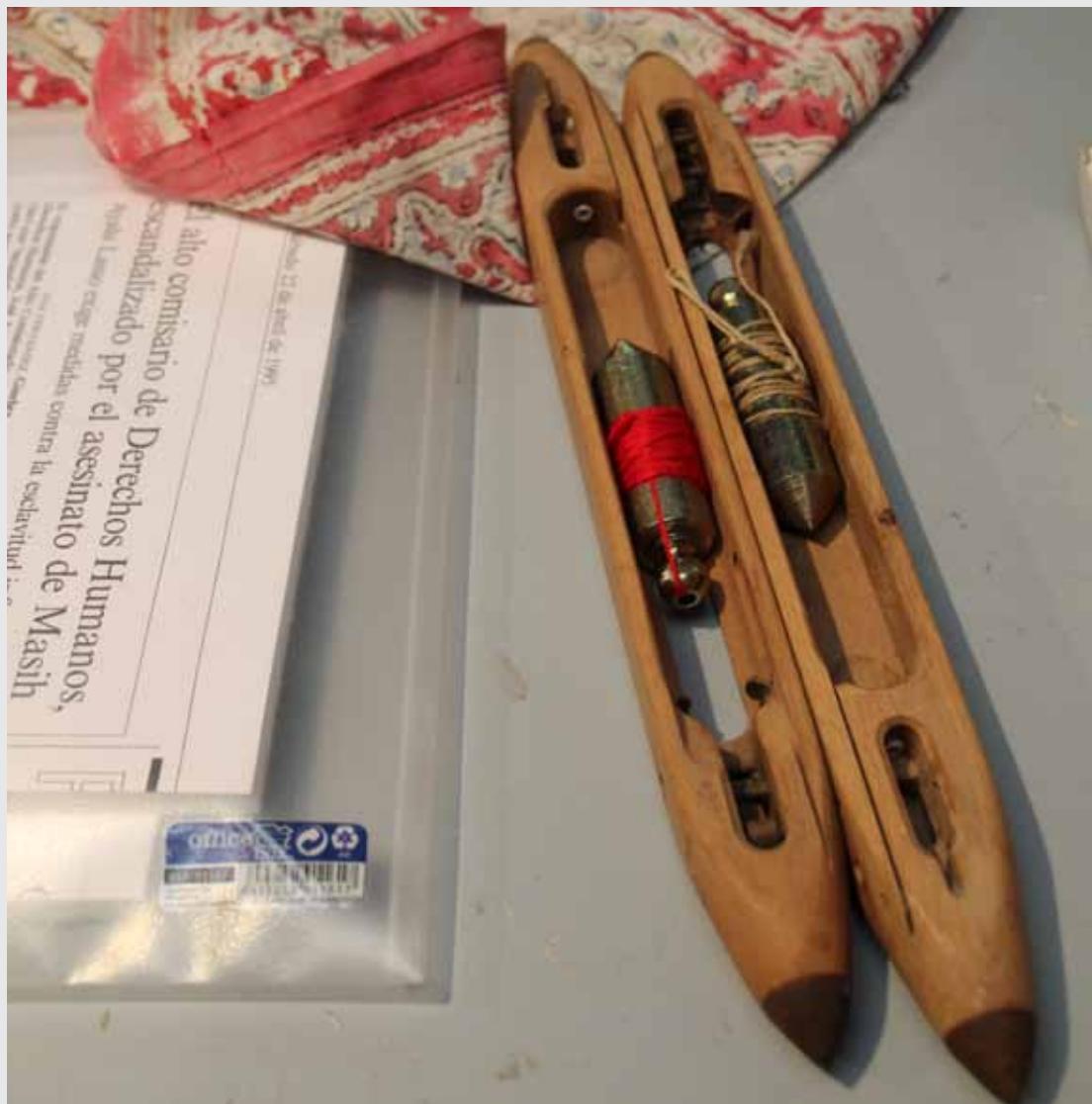
develop a line of work that is socially and politically committed, presenting objects in a humorous key, using the heteronym Col-lectiu Puntes to chuckle respectfully at the domestic practices based on manual skills. A universe that manifests itself through objects perceived from a poetic diversity; as in the use of razor blades or in the deconstruction and free association of objects, a certain harnessed aggressiveness is present. In a different poetic order of things we will find amorphous and organic forms, yet another side of her personality.

All these works of different characteristics have been signed by Edith Andreu, Peter Bloom, Ignasi Castellbó, Feliu Esteve, Frederic Espada, Anne King, Marcos & Marcos, Roser Borrell, Joan Masdeu, Harald Klein, Utte Kollwitz, Jaume Planes and Óscar Salvans. They have participated in public and group shows such as the Biennal de Valls (2003), the group exhibition Dobles Pells (MX Espai, 2001), as well as Off Loop'00 (2006), Duoda (2001) or Visions de futur (2002).

With her heteronyms, Marga Ximenez has challenged herself and has opened to us the unknown folds and creases of other personalities that she might have developed, an exploration of the unconscious to reveal the authenticity of human nature at its utmost. In fact, we all have our heteronyms. Our given names and our surnames already lead us to a multiple diversity, the origin of which will be forever beyond our knowledge. Marga Ximenez, like Pessoa, fuses into her life those others that inhabit her and shares with us their confidences, which take the shape of an autobiographical account.

(text for the exhibition Heterònims at MX Espai 1010, in Barcelona -2008-)

* Works by these heteronyms have participated and are at present participating in exhibitions such as the Biennal de Valls, Off Loop, New Art, as well as Dobles Pells or the numerous editions of Petit Format of the MX Espai 1010.

Crèdits

HETERÒNIMS - d'una Intersecació de Processos 1998 / 2017
Del 22 de setembre al 12 de novembre de 2017

Dijous 19 d'octubre, a les 19:30 h
Llengua. Acció. Escultura escenificada.
Escanificació del poema IV de Foc de Pales del llibre "Bruixa de dol", de Maria Mercè Marçal. Dins les activitats del Festival Nacional de Poesia de Sant Cugat.

Dimecres 25 d'octubre, a les 19:30 h
Xerrada-diàleg entre Laia Manonelles i Marga Ximénez

Dissabte 11 de novembre, d'11 a 14 h
Aula oberta/diàleg sobre Heterònims.
Equip Polititzacions del Malestar (Nora Ancarola, Laia Manonelles i Daniel Gasol) amb Laura Mercader i Maia Creus.

Organitza i produeix
Centre d'Art Maristany
Ajuntament de Sant Cugat

Traduccions a l'anglès
XXXXXXXXXXXX

Col·laboren
Nora Ancarola, Laia Manonelles, Pilar Parcerisas

Vídeo
Adolf Alcañiz

Disseny
Centre d'Art Maristany

Muntatge
Gestió Cultural, S.C.P.

Amb la col·laboració del projecte "Polititzacions del malestar" d'Arts Santa Mònica, Barcelona.

Amb el suport de
Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya
Soreia

Agraïments
A Joseph Green, a qui li dec el títol de l'obra, *_d'aquest fil que encara ens connecta*, del seu llibre de poemes, *That Thread Still Connecting Us*
A Roser Teixidor, per l'aportació de tants materials reciclats.
A totes les persones que apareixen, en imatge o nomenades en les obres *_de llibres i llars i _d'aquest Fil que Encara ens Connecta*

© dels textos, les autors
© de les imatges, Marga Ximenez,
Vegap Barcelona, 2017

Edició paral·lela de postals
colecccionables de les peces exposades al centre.

Centre d'Art Maristany
c. d'Àngel Guimerà 2
08173 Sant Cugat del Vallès
maristany@santcugat.cat

facebook.com/centredartmaristany
instagram.com/centredartmaristany
centresculturals.santcugat.cat